

особливості у своїй сукупності відповідають на питання: чому індивід вчинив злочин? правова свідомість проявляється в усвідомленій повазі до права, розумінні його цінності, дотриманні прав та обов'язків; моральна свідомість особистості проявляється в її ставленні до загальноприйнятих і усталених норм моралі, правил поведінки та взаємоповаги і добровільному їх дотриманні; кримінально-правові ознаки - згідно з кримінальним законодавством України суд під час призначення покарання має враховувати характер і ступінь суспільної небезпечності вчиненого злочину, особу винного, його ставлення до вчиненого й обставин справи, які пом'якшують або обтяжують відповідальність, зокрема до таких ознак можна віднести характеристику вчиненого злочину - це дані про одиничний чи груповий характер злочинної діяльності, форма співучасті, інтенсивність злочинної діяльності.

Поведінка людини і її взаємини з оточуючими залежить як від зовнішніх, так і від внутрішніх чинників, що впливають на особистість. Тобто ми розуміємо, що злочинцями не народжуються. А отже в процесі свого формування, залежно від умов життя і виховання, людина набуває як позитивних якостей, так і негативних. Останні можуть не проявитися в якості злочину протягом її життя. Таким чином вважати людину злочинцем чи її особистість злочинною можна тільки після здійснення нею злочинного діяння.

Узагальнене поняття особи злочинця є певною абстракцією, поки воно не наповнюється конкретним змістом, зокрема соціально-демографічною, психологічною та моральною характеристиками, бо комплексне вивчення особи злочинця не повинно обмежуватися встановленням окремих ознак, які характеризують особу поверхово, а має проводитися з необхідною глибиною у їх взаємодії, з метою застосування адекватних заходів для її корекції і недопущення вчинення нею нових злочинів.

**ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я ОСОБИ,
ВЧИНЕНИХ З МОТИВІВ РАСОВОЇ, НАЦІОНАЛЬНОЇ
ЧИ РЕЛІГІЙНОЇ НЕТЕРПИМОСТІ**

Чайка Анна,
студентка 2 курсу магістратури
Криворізького факультету НУ «ОЮА»
Науковий керівник:
Погорілецька А. В., старший викладач
кафедри кримінально-правових дисциплін

Злочини проти життя та здоров'я особи, які вчинені з мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості, мають певні відмінності в об'єктивній стороні своїх складів, майже не відрізняються у цьому аспекті

від інших злочинів проти життя та здоров'я особи. Однак розбір об'єктивної сторони цих злочинів є важливим для формування чіткого уявлення про них та про особливості їх кваліфікації.

В кримінальному праві виділяють два основних склади злочинів:

- злочини з матеріальним складом;
- злочини з формальним складом.

Також виділяють усічений склад злочинів. У злочинах з усіченим складом моментом їх закінчення визнається вчинення діяння або замаху.

До обов'язкових ознак об'єктивної сторони матеріального складу злочину відносяться: діяння (дія чи бездіяльність), суспільно небезпечні наслідки, причинний зв'язок.

У матеріальному складі злочинів проти життя та здоров'я особи, вчинені з мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості невід'ємним є настання суспільно небезпечних наслідків у вигляді певної шкоди життю та здоров'ю особи, яка може спричинити порушення цілості тканин тіла, втрату одного чи кількох органів, їх порушення, психічну хворобу та спричинення смерті потерпілого. За ступенем порушення функцій організму людини чи окремих його складових Кримінальний Кодекс України розрізняє:

- 1) легкі тілесні ушкодження;
- 2) тілесні ушкодження середньої тяжкості;
- 3) тяжкі тілесні ушкодження;
- 4) убивство.

Суспільно небезпечним наслідком умисного вбивства, вчиненого з мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості, є настання фізіологічної смерті потерпілого.

Тілесними ушкодженнями можна вважати травмування як зовнішнє пошкодження анатомічної цілісності тканин. В свою чергу, вірним буде визначення тілесних ушкоджень як внутрішнє пошкодження органів та порушення функціонування останніх. Тілесні ушкодження мають місце під впливом багатьох зовнішніх факторів як фізичних, хімічних, так і біологічних та навіть психічних. Бездіяльністю є навмисне не вчинення дій особою які повинно було вчинити стосовно іншої особи й результатом чого стало спричинення шкоди її здоров'ю у вигляді тілесних ушкоджень.

Нанесення тяжких тілесних ушкоджень, вчинене з мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості, що спричинило смерть особи передбачає настання двох наслідків – шкоди здоров'ю та смерті потерпілого. При цьому проміжний наслідок має об'єктивну здатність створювати реальну можливість настання похідної шкоди.

Ще одною ознакою об'єктивної сторони матеріальних складів злочинів, вчинених з мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості, є причинний зв'язок, який повинен бути встановлений в кожному окремому випадку.

Наука кримінального права визначає причинний зв'язок як зв'язок, який має місце при об'єктивних обставинах, а саме зв'язок між суспільно небезпечними діями (дія або бездіяльність) особи та суспільно небезпечними наслідками. При цьому, необхідно враховувати, що безсумнівною та дуже важливою є наявність або відсутність причинного зв'язку між діями (дія або бездіяльність), які спрямовуються на настання негативних наслідків з особою, це може бути спричинення смерті або тілесних ушкоджень.

Наявність або відсутність причинного зв'язку між діями, спрямованими на спричинення смерті особи чи тілесних ушкоджень, та наслідком повинна бути безсумнівною. Якщо відсутній причинний зв'язок між суспільно небезпечним діями та суспільно небезпечними наслідками – смерті особи, шкодою здоров'ю, відсутній і належний склад злочину з мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості.

Формальним складом злочину є такий, для наявності об'єктивної сторони якого необов'язкове настання суспільно небезпечних наслідків.

Значення розмежування складів злочину на матеріальні й формальні полягає в тому, що закінченням злочин вважається тоді, коли в результаті його вчинення настають суспільно небезпечні наслідки.

Злочинами з усіченим складом – це ті злочини, в яких момент закінчення злочину самим законом переноситься на стадію готування або на стадію замаху. Тобто деякі стадії вчинення злочину взагалі відсутні тому, що вже початок виконання дії, вважається закінченням злочином. Наприклад, ст. 129 Кримінального Кодексу України. В момент, коли суб'єктом була здійснена погроза по відношенню до іншої особи – злочин можна вважати закінченим.

Таким чином, у процесі кваліфікації злочинів проти життя та здоров'я, об'єктивна сторона злочинів, що вчинені з мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості відображається у вчиненні діянь, які зазначені у ч. 2 ст. 126, ч. 2 ст. 121, ч. 2 ст. 122, п. 14 ч. 2 ст. 115, ч. 2 ст. 127 КК України, а у матеріальних складах (ч. 2 ст. 121, п. 14 ч. 2 ст. 115, ч. 2 ст. 122 КК України) ще й результатом яких стали суспільно небезпечні наслідки вказані в диспозиції цих статей. Такі факультативні ознаки об'єктивної сторони злочинів, як час, місце, спосіб, обстановка, знаряддя є неважливими для об'єктивної сторони цієї категорії злочинів. Обов'язковості вони набувають у випадку, якщо вони передбачені статтями Особливої частини Кримінального Кодексу України.